

Ekonomiutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning som kompletterar EU:s dataförordning

Till kommunikationsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning som kompletterar EU:s dataförordning (RP 128/2025 rd): Ärendet har remitterats till ekonomiutskottet för utlåtande till kommunikationsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Merita Erkkilä, kommunikationsministeriet
- regeringsråd Hanna Laurila, kommunikationsministeriet
- regeringsråd Jenni Rantio, kommunikationsministeriet
- konsultativ tjänsteman Sari Alho, arbets- och näringsministeriet
- gruppechef Kristiina Vainio, Konkurrens- och konsumentverket
- ledande expert Joonas Mikkilä, Teknologiindustrin rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Jubileumsfonden för Finlands självständighet Sitra.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

EU:s dataförordning som en del av regleringen av den digitala omvärlden

Syftet med propositionen är att verkställa EU:s dataförordning från december 2023. Förordningen är direkt tillämplig rätt, men verkställandet av den förutsätter att det utfärdas kompletterande bestämmelser om tillsynen över efterlevnaden av förordningen och om påföljder. Ekonomiutskottet bedömer förslaget utifrån sitt ansvarsområde och fokuserar särskilt på den ekonomiska omvärlden och bedömningen av konsument- och konkurrensmyndigheternas uppgifter.

Utlåtande EkuU 38/2025 rd

Dataförordningen ändrar på ett betydande sätt praxis för delning av data i Europa. Genom dataförordningen skapas gemensamma regler på EU-nivå för delning och användning av data. Samtidigt har den betydande konsekvenser för rätts- och affärsverksamheten inom många branscher.

Även om kommissionen följer upp effekterna av dataförordningen, är det motiverat att även nationellt följa och bedöma konsekvenserna av regleringen särskilt med tanke på den ekonomiska verksamhets- och innovationsmiljön. Utskottet noterar också att det under de senaste åren på EU-nivå utöver dataförordningen har utfärdats rikligt med bestämmelser om data och den digitala omvärlden. De viktigaste av dessa är i synnerhet förordningen om digitala marknader, dataförvaltningsakten, förordningen om digitala tjänster, AI-förordningen, direktivet om otillbörliga affärsmetoder (UCPD), den allmänna dataskyddsförordningen (GDPR) samt den nyligen reviderade förordningen om allmän produktsäkerhet (GPSR). Det finns en risk för splittringar och överlappningar i regleringen samt ökad administrativ börda.

Sakkunniga har även framfört att den nya regleringen som nu genomförs också är förenad med osäkerhet och lämnar utrymme för tolkning. Kommissionen bör tillsammans med medlemsstaternas myndigheter och industrin sträva efter att harmonisera tolkningen av rättsakten genom behövliga anvisningar för att stärka rättssäkerheten. I tolkningsarbetet ska särdragen och behoven inom de olika sektorerna beaktas. Ekonomiutskottet noterar behovet att förenkla och förtydliga lagstiftningen om dataekonomi och avhålla sig från ny reglering både på EU-nivå och nationell nivå. Vid det nationella genomförandet av regleringen måste man särskilt satsa på att ge små och medelstora företag tillräckligt med anvisningar och råd, utveckla tydliga tolkningar och skapa förutsägbar och proportionell tillsynsverksamhet.

Behöriga myndigheter

I den föreslagna lagen om tillsyn över förvaltningen och delningen av data föreskrivs det om de myndighetsuppgifter som EU:s dataförordning förutsätter samt om myndigheternas tillsynsbefogenheter och rätt att påföra påföljdsavgifter för överträdelser av de bestämmelser i förordningen som anges i lagen. Till lagen fogas dessutom bestämmelser som kompletterar EU:s dataförvaltningsakt och som redan satts i kraft tidigare. De egentliga rättigheterna och skyldigheterna i fråga om delning av data följer direkt av EU:s dataförordning.

Som behöriga myndigheter föreslås för det första Transport- och kommunikationsverket, som ska ha huvudansvaret för tillsynen, vara en gemensam kontaktpunkt vid tillämpningen av dataförordningen, främja företagens och enheternas datakompetens och certifiering av organ för tvistlösning utanför domstol. Konsumentombudsmannen ska ha hand om vissa tillsynsuppgifter som gäller informationsskyldigheter i anslutning till avtal mellan näringsidkare och konsumenter och Konkurrens- och konsumentverket ska främja konsumenternas datakompetens.

Den tillsynsuppgift som anförtrots konsumentombudsmannen är ny och utförandet av den kräver ny kompetens. Eftersom dataförordningen leder alltså till att konsumentombudsmannens tillsynsuppgifter ökar permanent, krävs det en permanent tilläggsresurs för utförandet av dem. När det gäller att främja datakompetens betonar ekonomiutskottet att det också för närvarande hör till Konkurrens- och konsumentverkets uppgifter att främja och genomföra konsumentupplysning och konsumentfostran, och den föreslagna fördelningen av myndighetsuppgifterna kan anses mo-

Utlåtande EkuU 38/2025 rd

tiverad ur denna synvinkel. Ekonomiutskottet påpekar dock samtidigt att ämbetsverket inte har några separata resurser för den nya uppgiften att främja konsumenternas datakompetens. Sakkunniga har framfört att Konkurrens- och konsumentverket för närvarande inte har tillgång till uttryckliga kanaler eller metoder för att genomföra upplysningskampanjer som når ut till konsumenterna på så bred front som främjandet av konsumenternas datakompetens kräver, trots att Konkurrens- och konsumentverket bedriver konsumentkommunikation.

Om det inte anvisas tilläggsresurser för Konkurrens- och konsumentverkets nya uppgifter, blir ämbetsverket sannolikt tvunget att prioritera tillsynen över informationsskyldigheterna enligt dataförordningen. Då kan satsningar på andra uppgifter, såsom att främja datakompetens, göras bara i mycket begränsad utsträckning i samarbete med andra myndigheter. Ekonomiutskottet anser att det är viktigt att man vid främjandet av datakompetensen bedriver ändamålsenligt samarbete också med myndigheterna inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde, i vilkas uppgifter det hör att på ett mer övergripande sätt främja digital kompetens och även datakompetens som en del av den.

Ekonomiutskottet anser att det är viktigt att se till att det finns faktiska förutsättningar för skötseln av de myndighetsuppgifter som nu föreskrivs och att följa upp och utvärdera hur uppgifterna fullgörs. Ekonomiutskottet framhäver dessutom behovet av att säkerställa ett nära samarbete och enhetliga tolkningspraxis mellan de myndigheter som tillämpar regleringen, Transport- och kommunikationsverket och Konkurrens- och konsumentverket.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Ekonomiutskottet föreslår

att kommunikationsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 22.10.2025

I den avgörande behandlingen deltog

vice ordförande Pauli Aalto-Setälä saml
medlem Noora Fagerström saml
medlem Kaisa Garedeu saf
medlem Lotta Hamari sd
medlem Timo Hrakka sd
medlem Antti Kangas saf
medlem Merja Rasinkangas saf
medlem Oras Tynkkynen gröna
medlem Heikki Vestman saml
ersättare Vesa Kallio cent
ersättare Ville Kaunisto saml
ersättare Hanna Laine-Nousimaa sd.

Utlåtande EkUU 38/2025 rd

Sekreterare var

utskottsråd Lauri Tenhunen.